

R E G É L Ő.

PESTEN vasárnap martius 2^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

L o r d H o w t h.

I r l a n d i r e g e.

„Több dolgok vannak a' földön és égen, Horatio, mint sem ti bölcselkedések mellett álmodhatnátok.“

Shakspeare.

Ki a' szép dublin-i öblöt látta, ismeri Howth nevű halmot is. Ezen halom kölcsönözé hajdan nevét egy régi előkelő írlandi nemzetségnek, mellynek törzsöke már akkor halt-ki, midőn az jelen történetem hősének személyében szűnt-meg lenni.

Ama csudálatos körülménynek, melly lord Howth életét reánk nézve nevezetessé tette, 's egész élte boldogságát elhátározta, sokkal korábbi évszakban kellett volna történnie 's elmondatnia, hogy köz hitelt találjon, mert vajmi kevesen akarnak a' 19-ik században könnyen hívőségöknek valamit engedni! Csak a' gyermek-szoba benyomásainak tulajdoníthatjuk, hogy ha még olly emberek osztálya találtatik, kik gyermekségek édes csalódásaikat magoknak fentartani kívánják, kik az ész királyi pálcáját örömet átadják a' képzeménynek (phantasia), 's akkor mulattatnak, ha leginkább megcsalattatnak.

Illyeneknek sugom a' következő történetet fülökbe ugy, mint azt ama jószágok mostani lakójától lehet hallani, mellyek az egykori báróság részei voltak; ezen becsületes emberek bizonyítják, hogy e' történetet nagy atyjaiktól vették, kik a' rege hősével még egykorúak valának.

Az utolsó lord Howth, a' mint mondják, maga idejének legszebb 's tökéletesb férjfiái egyike vala; a' mellett fiatal, eleven, nagylelkű, okos, nemes vendégszerető a'

nélkül, hogy az akkoron irlandi szokás szerint az asztali pazérást követné; megelőző figyelme szembetűnő volt minden társaságos helyzeteiben. De nagy hibái is voltak; mert ha nevetségessé tétetett, repülő tüzre lobbant, mely néha őt erkölcsös elvei (principium) feláldozása veszedelmére 's gyakran a' legerősb babonás vélemény játékává tette-ki. Olvasta a' költeményeket, maga is irt olyakat, 's a' mi több, költőiképen is érzett; ki csudálhatja tehát, ha ő minden regék elfogadására hajladozott, melyek a' képzelődésben gyökeresülnek.

Legterhesb hibája volt tüzes és olly ingerlékeny mérése (temperamentuma), hogy a' miatt barátjait ugyan egy napon több izben taszítá-el magától, 's majd ismét magához vonzá. Hirtelensége kitörését a' szemérem 's bánat legkésőbb tusakodásai követték ugyan; de ezen jobb indulatok némellykor sokkal későbbben gerjedeztek, högysem ő sértő tetteit ismét jóvá tehetné, vagy sértett barátját megengesztelhetné; nem ritkán kellett tehát neki olly barátságai vesztén fájlkodozni, melyek többé soha se gyökeresedtek-meg, 's nem gyümölcsöztek. Éppen 26 esztendő, 's mind nyilvános mind magános életének deli polczán (mert a' senatus legjelesb tagjainak egyike) volt, midőn válogatott barátjai körében Roskerry-be, a' tenger parton fekvő kedvencz-helyére utazott.

Dublinban volt hosszas tartozkodásába belé fáradott; a' parlament mindkét házában akkor némelly fontos tárgyak vétettek elő, melyekben heves és munkás részt vett, de azok egyikének el nem sülése ollyan szenvedélybe (Leiden-schaft) helyezé őt, hogy már tovább ki nem állhatta. Még jobban fáradt-el valami miatt, — mely talán bizonynyal mindenek legterhesbike volt a' szünetlen vadászat miatt, melyet Irlandnak szép világában a' eselt hányó anyák és szivtelen leányok fele része reá irányzott vala.

Ugy gondolom, szükségtelen volna leírni, miben áll illy vadászatnak kinja 's gyötrelme. Az áldozatnak gazdag vagy nemes tárgya, mely az egész nyájból e' célra kikémleltetett, egyszerre husz oldalról is látja magát üldözőbe vétetve; most füttyöléssel, majd hallo h kiáltással fogadtatik; egyik társaságból a' másikba üzetik állhatatos igyekezettel, mely pillantatot sem enged neki pihenésre, — mindenfelé tőr 's kelepce vettetik, hogy belé kerüljön,

’s végre kénytelen magát vadászainak megadni, és sorsának prédájára eresztetni, mivel már nem is pihelhet, vagy menekedésre maga előtt szabad tért nem lát. Illy üzőbe vett boldogtalan lénynek (Wesen) ritkán marad még annyi ereje, hogy üldözőji ellen megfordulhasson, ’s őket széjjel téphesse, vagy hogy csak addig is szembe szállhatna velek, míg szemök elől félre ugorhatna, ’s valamelly szabadító folyam-ba rohanna.

Ha jelen olvasóim egyike ezen szerencsétlenségre kitétt teremtmény volt valaha, kétség kívül, ha kiállott szenvedéseire emlékezik, a’ vér megalszik ereiben. Vegyen akkor részt hősmennek amaz érzéseiben, mellyek őt éleszték, midőn honi bércei fris levegőjét szívta, ’s magában így dörögött: „Hála az égnek, megszabadultam az én kegyes Loch-Erin Dianámtól, tánczos leányától, ’s egyéb sorsosaitól!”

Szabadságának, ’s ön kedvének örömeit olly elevenséggel izelte lord Howth, hogy Roskerry-ben létének első vagy két első hete őt rendkívül gyönyörködtetné. Mivel nőtelen volt, ’s hoga más királyságba ment férjhez, semmi hozzá tartozó asszonyi társaság se volt körülötte; nem is szálhattak - meg tehát nála szép leányaikkal a’ szomszéd familiák, hogy Dublin ostromait itt szorosabb körletba változtatnák; — bálakat, théa, vagy reggeli parthiákat nem adott, mellyeknél valamelly nyájas matrona elő ülhetett volna. Rá unván a’ fiatal dámákra, bölcsen tudott undorodásának időhatárt szabni, minekelőtte ismét társaságba keverné magát, mert titkon reménylő (nem volt ő érzéketlen a’ mély és nyájas vonzódások iránt), hogy jó szerencséje terem még számára olly kedves lényt, millyent phantasiája festett és szive ohajtott.

Lord Howth-nak Roskerry-ben levő társalkodóji fiatal, eleven, ’s azok közül némelleyek elmés és olly szerencsés tulajdonságokkal felruházott férjfiak voltak, kik minden ártatlan mulatságon képesek örömet találni. Maga lord Howth, ha jó kedvében volt, még a’ tompajelenetnek is vidámitó elevenséget tudott adni. Ennél fogva a’ vadászati, ’s vizi parthiák (mulatságok) igen kellemesek valának Roskerryben; ’s mivel az utolsó mulatságok a’ sik tengeren szélvész és zivatar ellenére tartattak, és ezen kedvtöltéssel veszedelem is volt egybe kötve, nem sokára a’ vendégek előtt köz kedvességet nyertek a’ tengeri vándorlások.

Egykétszer ezen vakmerő 's tapasztalatlan hajósok majd elvesztek, 's lord Howth csak eszes maga feltalálásának köszönhetette életét; ez idő óta kötelességévé tette az uszásbeli gyakorlást, míg ezen hasznos mesterségben tökéletes készséget nyerhetett.

Az esztendő hanyatlása terhesebb zivatarokat hozván magával minden tengeri mulatsággal fel kelle hagyniok. Lord Howth ezen annyival is inkább sajnálkozott, mivel természete nem szivelt ollyas gyakorlásokat, mellyek valamelly más élő teremtménynek fájdalmat okoztak; 's noha ezen lágyságát meg nem vallotta, mert félt, hogy magát nevetségessé teszi, még se volt soha is jelen valamelly vadnak megületésén, vagy madárnak tusakodó, 's vergelődő lefordulásánál a' nélkül, hogy belső borzadást nem érzett volna.

Némellykor még is bátran kimondá, hogy tegyenek bár mások illyest, de reá nézve nem tartja illőnek, hogy minekutána heves temperamentuma másokat olly gyakran szokott sértegetni, még azon felül máskép is okozzon fájdalmat. 'S e' féle kinyilatkozását gúnnyal soha se fogadták.

Egy hónap telvén-el Roskerryben, kérdés támadott, mikép kellene az üres időt betölteni, 's a' mulatságokba változtatást hozni. — Az határoztatott tehát, hogy egyszer favágókká legyenek, és segítsenek amaz ocsmány előfákat kivágni, mellyek a' jószágon levő vizi malmot elboríták. Ezen festőleg (mahlerisch) bájos épület (sok vándor képiro tanuló tárgya, studiuma) lord Howth-nak kedvencz-helye volt, ki melancholicus 's poetai órájiban örömet vonta magát az itteni meredek 's erdős partra, hogy a' fénylő zöld mohára telepedvén a' pataknak ön erejével vájt barlang formájú ágyából lezuhantát vizsgálhatná. Óránként fekvék ő itt gyakran a' keréknek egyirányos hangjától édes kábultságba szenderítve, midőn ismét a' keringő viz csillogása eleven képzelődésekre ébreszté.

Hogy e' helynek regényes (romantos) szépsége tökéletes legyen, lord Howth némelly disztelenítő tárgyak elmozdítását javallotta, mellyeket azonban az ő gyakorlott szemein kívül más valaki nehezen vett volna észre; 's miután e' célra magát és társait fűrészek 's fejszékkel ellátta volna, october egyik szép reggelén a' malom felé utra indultak.

Az elmésségeket gerjesztő campániai hely felett most az egyszer friss őszi szellő lebegett, 's talán e' vidám ifiak

kis csapatja soha se volt nagyobb mértékben az, mit jó társaságnak neveznek, mint az alatt, míg itt a' névtelen patak partjain ide 's tova bolyongottak a' nélkül, hogy valamelly szép szem csudálta, vagy szép fül hallgatta volna őket.

Gondtalan vidorsággal végzé mindenik felvállalt munkáját, míg az alatt egymásnak, térdig állván a' buja parti fűben, a' vizen keresztül szórták által enyelgő vagy nevetésre kisztó elmés szavaikat.

A' tehetetlenebbek egyike lord Howth mellett maradott hátra, ki éppen azon kérdést adta-fel, mennyit hagyjon-meg egy árnyékos juhar-fából, midőn egy patkány kandicsált-fel a' vízből, 's azonnal a' tulsó parton virágzó némelly liliumok alatt kerese menedéket, hol bátorságban 's nyugottan pislogott a' favágókra.

Közbeszéd szerint a' vízi patkányok ocsmányok szoktak lenni; de ez szokatlan sugár testű, és csinos volt; teste ezüst-szürkés, kis szemei pedig gyémánt-tüzzel csillogtak.

Midőn ott az állatoeska illy bizodalmasan nyugodva körül tekintgetne, lord Howth dicsérni kezdé udvariságát 's bátorságát; kísérő barátja azonban reá uszitotta magával vitt tacsó-(borz-üző) kutyáját, hogy a' kis patkányt megfogja 's elő hozza. Lord Howth nem türheté valamelly életnek hideg vérrel eszközöndő semmivé tételét; azon pillanatban tehát átugrék a' patakon, 's megkapta a' kutyát, melly a' visító patkányt mindjárt elereszté, de vakmerően fordult az őt tartoztató uj ellensége felé. Lord Howth karját durva felső ruhája védelmezte. Milly haraggal bünteté azután a' kutyát, mivel már ismerjük temperamentumát, nem akarom leírni; a' patkány megmenekedvén sebesen elfutott, azonban még is látszottak ezüst ruháján némelly vérnyomok, midőn a' káka közé rejtette magát. Lord Howth hevesen kelt-ki olyan pajkosság ellen, melly csupán csak más ijesztésén vagy romlásán talál önséges mulatságot.

Szerencsére azon fiatal ember, kire a' szók czéloztak, tréfából szinlette, mintha ama tettét bánná, elismeré vad könnyelműségét, 's vissza tért munkájára; mivel pedig egy szót se szólt kutyája mellett, lord Howth homlokáról a' zivataros felleg oloszlott. Rég el volt felejtve ezen csekély történet, minekelőtte még a' nap alkonyodott; a' barátságos vacsora minden kellemetlen vissza emlékezést elűzött,

's midőn hősünk alvó szobájába vonta magát, lelke legsebbe egyességben volt jó kedvével. Ő urasága, midőn jószágán levő vendégeivel sok nappali időt kellett neki töltenie, azzal szokta e' veszteséget pótolni, hogy minden éjjel még két vagy három óráig olvasgatott. Csak egy pillantatig tartoztatta magánál inasát, míg ruháját hálóköntössel váltá fel, azután egy iszonyú foliant-könyv eleibe ült-le, hogy abból, a' mint mondják, mozdulatlan olvasson.

Midőn véletlenül szobájának elejére pillantana, szemei egy szegletben valami csillogóba akadtak; eleinte gyémántnak tartotta, melly talán udvarló dísz-kardjának markolatjából eshetett-ki, 's éppen felállott, hogy arról magát bizonyossá tenné, midőn a' csillogó tárgy mozgani kezdett, 's azt vevé észre, hogy ama kis tündöklő fény valami élő teremtménynek szemeiből sugárzott. A' legközelebbi pillanatban a' tölgy palló-déskázat egyik nyílásába szökött az állatocska, honnan a' lordra tekintgetett, 's a' deszkákon keresztül sebesen lábai felé futott. *(Folytatás következik.)*

J E L E S M O N D Á S.

A' férjfi.

Mi a' férjfi maga? Félben hagyott remek,
Majd Istenné tesz ki a' dicső érdemek,
Majd sár fertőzteti,
'S a' vad indulat háborgó tengere
A' szüntelen vivó vágyások ezere
Miképp hányja veti!

Kis János — közli Szendár.

Néma bíró. Ha el tudja is titkolni tettét a' gonosz, de boldog nem lehet. Midőn az ő tettéért lakoló ártatlanok jajjai a' mennyet verdesik, egy néma bíró vonja őt ítéletre — ez a' lélekismeret. Mig mások békén szenderegnek, őt néma bírója nyugodni nem hagyja, mig nem kinjai között fetrengve eleped, 's kétségbe esik.

Ináncsi Pap András.

Az emlékezet virága a' szerencsének záloga, melly tovább él, mint a' csapongó kedv, és az, mi a' nemesebb szívek közt a' szeretet és barátság tartós kötelét szövi.

Földvály.

Aphorismák Nagy-Kátáról. A' fény-kapkodóval úgy kell tenni, mint a' hegynek huzó lóval: az üstökét kell roppantani, hogy el ne szédüljön.

Az érdem nélkül magasztalt hasonló a' pincze nedvei közt felnőtt fűszálhoz: ez, mihelyt napfényre kihozatik, lekonyul.

A' szerelem, melly házassági egybekötést nem érhet, hasonló az álmos emberhez — egyre ásitozik. Csernyánszky.

K Ö L T É S Z E T.

Ő s v á r. (Folytatás.)

„De hogy valódiilag érthess
Hald az egész tartalmát:
Ma bozontos medvét üzve
Oszlattam szűm unalmát,
'S a' sürűben egy nagy alkat
Leste prédám kezére,
Mellyet főbe sújtva harsog:
„Boszút ha mersz — estvére!“

„Elhalt ajkimon a' szöveget —
Csak szablyámat csörrentve
Igenlém: hogy vivni merek,
Őrmentőmtől ihletve.
Haza térvén hön markolám
Szilárd buzogányodat;
Felöltöttem vas-ingedet,
'S mellé vevém pajzsodat.“

„Mihelyt a' nap vértányérját
Elnyelék a' hegyormok,
Mi a' jelet agg bűk alatt
Vivtunk, 's pöngtek a' kardok;
'S mondhatom: hogy buzgányodnak
Köszönhetem életem,
Mert csak az volt védlőm, 's oka
Hogy hallád történetem.“ —

„Derék bajnok! — viszonoz az agg —
Mélto hogy Kardos fija
Légy; — 's ezentúl fegyvereim'
Viselhedd hős dalia!
'S hogy ha nemes szived lángja,
Mint mondottad, nagyra gyúl,
Felfedem szűm kín-érzetét,
Mit enyhíteni rád hajúl.“ —

„Megálj apám! — ekkép Gyula
Szokásánál fontosbban —
Fejtsd-meg előbb, mi sétéllik
Amoda a' távulban?
Hevült elmém úgy képzi azt
Mint valami büszke várt,
Kivált, ha a' hanyatló nap
Rá lövel egy fénysugárt.“

„Hő képzetim oda gyakran
Mint nyugpontra repülnek;
Érzékeim idvezítő
Kéjözönbe merülnek,
'S ha az onnan sohajt hozó
Szellő hűti képetem,
Bajnoki tűz, 's szelid érzet
Dűlják feszült keblemet.“ —

(Végzet következik.)

„Igen — felel Kardos — vár az,
Ősid lakta Ósvára,
Mellyből az orv Geréb hada
Engem, 's téged kizára,
'S mind e' korig bitangolja
Kövér telküink, dús tanyánk',
Mert reszketeg én, 's te gyenge
Boszút rajt' nem álhatánk.“

E' szavakra Gyula keble,
Mint rémtenger hullámozott,
Komor arca halvány színe,
Lángpirosra változott;
'S feledkezve körletéről
Imigy rivalt harsogva:
„Holnap vér-boszút“ 's a' viszhang
Utánzá őt morogva.

Hodára a' szende korány
Bája még nem mosolygott,
'S hős Gyula már utnak eredt
Noha keble háborgott;
Háborgott — mert lágy érzelem,
(Millyest még nem érezett,
'S boszú-szikra lepte szívét
Hogy Ósvárhoz léptetett.

„Egek! ez hát nagy űkeim
Hajdan lakta Ósvára!
'S im vér folyand, hogy ősbirtok
Száljon tőunokára!
De ha ez végzeted ő sors! —
Legyen“ Gyula így sohajt,
'S a' vaskapu buzgányától
Sújtva reng, 's ad tompa zajt.

Tárt a' kapu; bátran lépdél
Gyula a' bajtér felé.
Ámul a' nép, 's nincs ki vivna.
Végre egy rém tör elé;
Geréb volt ez, ki megsejtvén
Az idegen sisakját,
Felfort vére — mert ismerte
Kardos vértjét, 's buzgányát.

„Várj te hetyke — így ordított —
Tudd-meg én vagyok Geréb.
Hogy te Kardos vagy jól tudom;
De mig élek, nagy geréb
Gátol jutni palotádba,
Mellynek kulcsa im náloom;
Ha tehát ezt birni vágyasz — vivj
'S riaszd-fel váz-halálom.“ —

K Ü L Ö N F É L E.

Hasonlat. — A' dalok virágok; gyökeik a' szív;
napjok a' szerelem; légalkatjuk a' sors; földjük a' termé-

szet. — Egymás közt, valamint a' virágok, nagyon különböznek világos vagy sötétebb színökre 's finomabb illatjok, bimbók, virágzásuk, 's hervadásukra nézve. Sokaságuk hasonlóképp megfelel egy tarka mérhetlen viránynak (Flur, Blumenfeld).

i — é —

Ébren legyünk!! Minap az észak-karolinai egyik főtörvényszéknek két esküttje azért íteltetett pénzbeli bírságra, mert az egész tanácskozás ideje alatt aludtak. A' dolgot csak akkor vevék észre, midőn valamennyin felkelvén, a' két hős ülve maradt, 's kényelmesen bólintgatott. —

Mulattató. A' pestbudai hidnak közelebbi beállításán midőn febr. 23-án vasárnap nyakra főre dolgoznának, egy arra sétáló kérdeze egy ott ácsorgót, ki egy úgy nevezett elméncz vala: „Uram! mit vétett vasárnap, hogy itt ma is dolgoznak?“ A' váratlan kérdésre emez megfordulván: „Annak 99 okát adhatom nyomban az urnak“ — felele nagy hevesen. — „Halljuk! meglegszem kevesebbel is“ vizsonzá amaz nagy nyugodtan. — „Először: mert az elvált házas párnak (Pestnek és Budának) uj kézfogása fog tartatni. — 2-or) mert a' lakodalomra vasárnapnak az apja (vásár-nap) mint vőfény minden órában megjelenend. — 3-or) mert a' jótékony egyesülésnek, szabad közösködésnek nem lehet elég sietve nem csak fa-de arany-hidat is csinálni. — 4-er) mert ez által nyilván bebizonyittatik Pest-Buda közt a' nem régiben javulatba hozott álló hid csináltatásának halaszthatlansága. — 5-er) mert ha lehet pénteken és szombaton bálozni, miért ne lehetne vasárnap hidat csinálni. — 6-or) mert vasárnap csak a' lármás furással, faragással, vágással, recsegéssel 's ropogással — és nem a' csendeszen történhető — munka, mint p. o. a' hidkészítés tiltatik. — 7-er) mert vasárnap napszámost olcsóbban lehet kapni. — 8-or) mert ... mert ... mert ...“ — Itt megakadt az okok titkainak fejtegetésébe mélyen bebukott merész bűvár, 's az örvény fenekéből ki nem tudott maga erejéből vánszorogni; azért segítségére sietvén a' másikk abból őt szerencsésen így menté-ki nagy hahotával elkazagván magát: „mert — úgy mond — az írás szerint szabad kihuzni a' szamarat a' sárból, ha abban vasárnap elakad.

P. A.

Kérdő rejtvény.

- 1) Mit teszen világossá a' setétség, és setétte a' világosság?
- 2) Mellyik miveltebb állat világ-szerie, a' kutya-e vagy a' sertés?
Kőrösy L.
- 3) Mi az, mit csupán az Isten nem láthat soha?
- 4) Mellyik kor kóstoltat velünk szüntelen édességet?
- 5) Mellyik ború nem fenyeget soha zápor-esővel?

Ruehietl Miklós.

Előbbi rejtvény: 1) Oláh. 2) Mina.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.